

ความหมายของดนตรี

ดนตรีเป็นสิ่งที่ธรรมชาติให้มาพร้อม ๆ กับชีวิต
มนุษย์โดยที่มนุษย์เองไม่รู้ตัว ดนตรีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์
อย่างหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์มีความสุข สนุกสนานรื่นเริง ช่วยผ่อนคลาย
ความเครียดทั้งทางตรงและทางอ้อม ดนตรีเป็นเครื่องกล่อมเกลาคิดใจของ
มนุษย์ให้มีความเบิกบานหรรษาให้เกิดความสงบและพักผ่อน กล่าวคือในการดำรง
ชีพของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายดนตรีมีความเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาจสืบ
เนื่องมาจากความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ โดยตรงหรืออาจเกิดจากขนบธรรมเนียมประเพณี
วัฒนธรรม ความเชื่อ เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบในการทำงาน เพลงที่เกี่ยวข้องในงาน
พิธีการ เพลงสวดถึงพระผู้เป็นเจ้า เป็นต้น

ดนตรีเป็นศิลปะที่อาศัยเสียงเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ไปสู่ ผู้ฟัง
เป็นศิลปะที่ง่ายต่อการสัมผัส ก่อให้เกิดความสุข ความปลื้มปิติพึงพอใจให้แก่มนุษย์ได้
นอกจากนี้ได้มีนักปราชญ์ท่านหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ดนตรีเป็นภาษาสากลของมนุษยชาติ
เกิดขึ้นจากธรรมชาติและมนุษย์ได้นำมาดัดแปลงแก้ไขให้ประณีตงดงามไพเราะ
เมื่อฟังดนตรีแล้วทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ” นั่นก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่
ทำให้เราได้ทราบว่ามนุษย์ไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดภาษาใดก็สามารถ
รับรู้รสชาติของดนตรีได้โดยใช้เสียงเป็นสื่อได้เหมือนกัน

คุณค่าของดนตรีกับการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 5 ครึ่ง 6 ปี ถึง 6 ปี เด็กในช่วงวัยนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเริ่มต้นพัฒนารากฐานทางสมอง ให้มีศักยภาพสูงสุด ถือเป็นโอกาสทองที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ เพื่อให้พวกเขามีความเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

ทางการแพทย์กล่าวไว้ว่า เมื่อทารกในครรภ์มารดา อายุประมาณห้าเดือน จะเริ่มรับรู้ หรือสนองตอบต่อเสียง เนื่องจากพัฒนาการด้านร่างกาย เกี่ยวกับอวัยวะการได้ยินเริ่มต้นขึ้น และพัฒนาไปเรื่อยๆ ตามลำดับ การใช้ดนตรีในช่วงนี้ ได้แก่ การเปิดเพลงให้เด็กฟัง การกระทำเช่นนี้ ช่วยกระตุ้นให้เด็กพัฒนาการได้ยินดีขึ้น

กิจกรรมดนตรีที่เหมาะสมกับเด็ก ได้แก่ กิจกรรมที่ทำร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่นการร้องเพลง เล่นเกมประกอบเพลง และบรรเลงเครื่องดนตรีอย่างง่าย เป็นต้น เด็กจะสนุกกับกิจกรรมที่เขาได้ออกความคิด ได้เคลื่อนไหว ได้ใช้ภาษา บรรเลงเครื่องดนตรี และร้องเพลง กิจกรรมดนตรีจะเป็นพื้นฐาน ของเด็กในการที่จะพัฒนาการดนตรีของเขาให้ดีขึ้นในอนาคต

คุณค่าดนตรีต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ผลจากคุณค่าของเสียงดนตรีที่มีต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจของเด็ก นักจิตวิทยาสังคมต่างให้การยอมรับ และได้กล่าวถึงคุณค่าของดนตรีไว้ว่า

1. ดนตรีก่อให้เกิดความสว่างแก่จิตใจ (Enlightenment)
2. ดนตรีก่อให้เกิดความสุข (Well - Being)
3. ดนตรีก่อให้เกิดความผูกพันรักใคร่ (Affection)

ดนตรีเป็นศาสตร์ หรือวิชาที่ทำให้เด็กระดับปฐมวัยได้รับการพัฒนาทุก ๆ ด้านของการเจริญเติบโต ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจำ สังคม ค่านิยม การคิดหาเหตุผล การสร้างสรรค์ การพัฒนากล้ามเนื้อ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การพัฒนาตนเองให้เข้ากับกลุ่ม หรือสภาพแวดล้อมของสังคมต่าง ๆ ดนตรีจึงน่าจะเป็นวิชาเดียวเท่านั้นที่ทำให้เด็กสนุกสนานรื่นเริงอย่างเต็มที่ ทั้งการแสดงออกทางร่างกาย ความคิด ตลอดจนพัฒนาการทางจิตใจ อารมณ์ และนอกจากนี้ ดนตรีนอกจากนี้ ดนตรียังสามารถนำไปสัมพันธ์ เชื่อมโยงหรือบูรณาการ กับวิชาการ องค์ความรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ แก่เด็กปฐมวัยอย่างสำคัญทีเดียว ประการสำคัญ ดนตรีเป็นตัวจักรสำคัญที่ใช้ในการเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัย ดังนี้ ดนตรีช่วยเสริมสร้างพัฒนาทางด้านสุขภาพและพลานามัยของเด็กปฐมวัย

การเล่นเครื่องดนตรีหรือการร้องเพลงของเด็กนั้น น่าจะไม่เพียงแต่นั่งร้องหรือขับร้องเท่านั้น แต่เด็กทุกคนชอบ และพอใจที่จะทำท่าทางประกอบไปด้วย เนื่องจากเด็กในระดับปฐมวัยชอบเปลี่ยนอิริยาบถชอบการเคลื่อนไหว กระโดดโลดเต้นไปตามจังหวะท่วงทำนองของเพลง ดังนั้น เพลงและดนตรีจึงสามารถใช้เป็นสื่อเพื่อพัฒนาการเคลื่อนไหว ทั้งการเคลื่อนไหวแบบอยู่กับที่ การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ การเคลื่อนไหวเพื่อดนตรี การเคลื่อนไหวเพื่อนาฏศิลป์ หรือการเต้นรำ รวมทั้งพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก ขน ขา ลำตัว นิ้วมือ และส่วนต่างๆ ของร่างกายตามจังหวะ ดนตรี จะเป็นการช่วยพัฒนาให้เด็กมีร่างกายแข็งแรงและพลานามัยที่สมบูรณ์ อันจะเป็นผลเกี่ยวโยงไปสู่จุดมุ่งหมายทาง การศึกษาที่มุ่งให้เด็กพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะด้านอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กปฐมวัยปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

ประโยชน์ของดนตรี

ดนตรีเป็นเรื่องของ "เสียง" ที่เราได้ยินกันเป็นประจำผ่านทางสื่อประเภทต่างๆ ดนตรีในปัจจุบันมีหลากหลายประเภท ป๊อป ร็อค แร็ป แจ๊ส ลูกทุ่ง หมอลำ เพลงคลาสสิก เพลงไทยเดิม ฯลฯ ซึ่งเปรียบเสมือนอาหารนานาชาติที่มีรสเปรี้ยว หวาน มัน เค็ม ที่เรากินกันอยู่ทุกวัน ดังนั้นสิ่งที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้ก็คือ ดนตรีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวันของเราทุกคน โดยเฉพาะกับเด็กแล้วนั้น "ดนตรีกับเด็ก" นับว่าเป็นสิ่งที่ผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง เพราะดนตรีเป็นสื่อที่ตอบสนองต่อธรรมชาติของเด็กโดยตรงและสร้างความสุขให้เด็กได้อย่างง่ายดาย และที่สำคัญดนตรีเป็นเหมือนทางลัดที่คุณพ่อคุณแม่สามารถนำมาใช้ในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กได้เป็นอย่างดี

นอกจากคนเรามี ความต้องการ อาหาร เพื่อให้สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ได้ แล้วมนุษย์ยัง มีความต้องการ อาหารอีก แบบหนึ่งซึ่งก็คือ อาหารทางใจ อาหารทางตา อาหารทางหู และอาหารทางสมองอีกด้วย ซึ่งอาหารประเภทหลังนี้ เป็นสิ่งที่จะช่วย ให้ เกิดความบันเทิง อีกทั้งยังสามารถ ชัดเกลา ใ้มนุษย์มีจิตใจที่งดงาม ได้อีกด้วย ซึ่งอาหารที่ว่านี้ก็คือ ศิลปะการขับร้อง การเล่นดนตรี นั้นเอง. ส่วนประโยชน์ของดนตรีโดยทั่วไปมีดังนี้

ประโยชน์ทั่วไป

1. เสียงดนตรีเป็นสิ่งที่กล่อมหัวใจของคนให้อ่อนโยน เยือกเย็นดับทุกข์ได้ชั่วคราว ปลุกใจให้เร้าเรงกล้าหาญ สิ่งเหล่านี้ย่อมเกิด แก่บุคคลผู้ฟังทั่วไป
2. เป็นเครื่องที่ทำให้โลกครึกครื้น
3. การแสดงมหรสพต่างๆ เป็นต้นว่า โขนละคร ดนตรีก็เป็นผู้ประกอบให้น่าดูสนุกสนานขึ้น สมอารมณ์ผู้ดูและผู้แสดง
4. ทำความสมบูรณ์ให้แก่ฤกษ์และพิธีต่างๆ ทั้งของประชาชนและของชาติ
5. เป็นเครื่องประกอบในการสงคราม ซึ่งเคยใช้ได้ผลมาแล้วหลายชาติ กล่าวโดยเฉพาะชาติไทยคราวสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬา โลก เมื่อยังดำรงพระยศเป็นเจ้าพระยาจักรีทรงรักษาเมืองพิษณุโลกต่อสู้ อะแซห่วนก็ ได้ทรงใช้ดนตรีเป็นเครื่องประกอบอุบาย เป็นต้น
6. ทำให้โลกเห็นว่าชาติไทยมีวัฒนธรรมเป็นอันดี ชาติใดที่มีวัฒนธรรมของตนอยู่อย่างดี ย่อมเป็นที่ยกย่องของชาติทั้งหลาย